

**Paavo Harakka:** (Esitetty Verkkojoen kyläjuhlassa 14.7.2001)

## **Verkkojoen koulun 1954-1982 historiikki**

### **Verkkojoen koulupiirin perustaminen**

Sotien seurauksena Valtimolle muutti siirtokarjalaisia pääasiassa Suojärveltä n. 1100 henkeä. Kunnan asukasluku kasvoi. Vuonna 1940 oli Valtimolla 4298 asukasta, mutta kymmenen vuotta myöhemmin 1950 jo 6186 asukasta. Suurimmillaan asukasluku oli 1958, jolloin valtimolaisia oli 6854 henkeä. Asukasmäärän lisääntyminen aiheutti myös sen, että jouduttiin perustamaan useita uusia koulupiirejä. Rasimäki ja Kalliojärvi aloittivat vuonna 1947, Verkkojoki 1954, Kantola 1955 ja Rauhala 1957. Lisäksi Rumoon rakennettiin uusi koulu 1956.

Valtimon kunnanhallitus käsitteli ensimmäisen kerran Verkkojoen koulupiirin muodostamista kokouksessaan 22.12.1952. Verkkojoen kylän asukkaat olivat viestittäneet, että Verkkojoelle olisi perustettava oma koulupiiri ja rakennettava koulurakennus Surmakosken tienoilille. Uusi koulu tulisi vähentämään paineita Elomäen, Rasimäen ja Rumon koulun oppilasmäärissä ja Rumon koulun oppilasasuntolassa. Kunnanhallitus päätti yksimielisesti puoltaa uuden koulupiirin perustamista ja koulun rakentamista. Samalla myös tilattiin nähtäväksi 2-opettajaisen ja 3-opettajaisen koulun piirustukset.

Tammikuun 24. p:nä 1953 pitämässään kokouksessa kunnanhallitus tarkensi päätöstään ja velvoitti kansakoululautakuntaa valmistelemaan asiaa niin, että uusi piirijako merkittäisiin kartalle ja laskettaisiin vaikutukset Elomäen, Rasimäen ja Rumon koulun oppilasmääriin vielä 1.3.1953 mennessä.

Asiat etenivät ripeästi. Jo helmikuun 17. p:nä 1953 kokoonnuttiin neuvottelutilaisuuteen Verkkojoelle Teppo Juutisen Surmakosken taloon. Paikalla olivat kunnanhallituksen puolesta kunnanjohtaja Eino Kuosmanen, vpj Uno Timonen, jäsenet Santeri Kärki, Niilo Timonen ja Urho Meriläinen sekä rakennuslautakunnasta pj Aarne Nevalainen, Vpj Eetu Ahonen ja jäsenet Väinö Parviainen, Otto Härkönen ja Rkm Olavi Kilpeläinen ja kansakoululautakunnasta vpj Tauno Puumalainen ja opettaja Vilho Keronen. Paikalle oli saapunut myös kansakoulutarkastaja Onni Sinervo ja Rumon, Elomäen ja Rasimäen koulun johtokuntien jäseniä.

Tilaisuudessa käytiin läpi uudet koulupiirien rajat ja katsottiin, että Verkkojoen koulun paikaksi on sopivin Surmakosken tienoo.

### **16.3.1953 kokoontunut Valtimon kunnanvaltuusto päätti yksimielisesti hyväksyä uuden piirijaon, jolla perustettiin Verkkojoen koulupiiri.**

Koulun paikaksi määrättiin Surmakosken tilasta Rno 48 Elomäen kylästä lohkaistu kansakoulutontti, joka rajoittuu Verkkojoen asutustiehen. Laskelmien mukaan uudessa Verkkojoen koulupiirissä oli 20 alakansakouluikäistä ja 15 yläkansakouluikäistä lasta, joiden pisin koulumatka on alle 5 km. Kaikkiaan 1940-1952 syntyneitä lapsia todettiin Verkkojoen koulupiirissä olevan 79.

### **Koulutoiminnan aloittaminen**

Vuotta myöhemmin 6.4.1954 kouluhallitus vahvisti lisäselvitysten jälkeen kunnanvaltuuston päätöksen Verkkojoen koulupiirin perustamisesta. Valtimon kunnanhallitus pani päätöksen täytäntöön 17.6.54 pitämässään kokouksessa ja perusti Verkkojoen koulupiiriin kaksi yläkansakouluopettajan virkaa 1.8.1954 alkaen ja samalla hyväksyttiin myös koulun toiminnan aloittaminen sekä valittiin ensimmäinen johtokunta.

Samassa kokouksessa vuokrattiin kouluhuoneistot kansakoululautakunnan esityksen mukaisesti. Yläkansakoulua varten vuokrattiin Teppo Juutiselta lämpöineen ja valoineen yläkoulun luokkahuone ja opettajalle yksi asuinhuone alkovineen ja eteisineen 20.000 mk:n kuukausivuokrasta.

Vastaavasti alakansakoulua varten vuokrattiin luokkahuone lämpöineen ja valoineen ja opettajalle asuinhuone sekä keittolahuone polttopuineen 21.000 mk:n kuukausivuokrasta Eino Kilpeläiseltä. Samaan vuokranmaksuun liittyy myös Eino Kilpeläisen huollettavaksi molempien opetushuoneiden siivous.

Uusi johtokunta kokoontui ensimmäiseen kokoukseensa jo 25.6.1954 ja valitsi puheenjohtajakseen Maire Lipposen, sihteeriksi Teppo Juutisen ja taloudenhoitajaksi Kauko Juutisen vuodeksi 1954. Koulukeittolan keittäjäksi valittiin tilallisen tytär Eeva Kilpeläinen ja hyväksyttiin hänen vaatimansa palkka 14.000 mk. Opettajien virat pantiin hakuun 22.7.54 mennessä.

Seuraavassa 23.7.54 pidetyssä kokouksessa johtokunta valitsi koulun opettajiksi Eine Pirkko Kaarina Haikosen Hyvinkäältä ja Pirkko Annikki Rauanheimon Köyliöstä. Em. opettajat eivät kuitenkaan ottaneet opettajanvirkoja vastaan ja niinpä johtokunta kokouksessaan 23.8.54 valitsi uudet opettajat vuodeksi 1954-55 Paula Pirkko Koivusen Valtimon Koppelosta ja Jouko Tuomo Sairasen Nurmekselta, jotka myös toimivat ensimmäisen lukuvuoden opettajina. Tosin Tuomo Sairanen saapui opettajaksi vasta viikko koulun alkamisen jälkeen, jonka ajan toimi opettajana Raimo Rissanen Nurmekselta.

**Johtokunta päätti aloittaa koulun 28.8.1954.** Koulussa aloitti opiskelun 42 oppilasta ja 13 Verkkojoen koulupiirin oppilaista jäi edelleen käymään koulua muualla.

### **Uuden koulun rakentaminen**

Valtimon kunnanhallitus ryhtyi samanaikaisesti, kun Verkkojoen koulupiiriä perustettiin, toimiin myös uuden koulurakennuksen rakentamiseksi. 16.3.1953 kunnanvaltuusto päätti koulun paikan ja 18.5.1953 hyväksyttiin koulun ja talousrakennuksen piirustukset. Kouluhallituksen vahvistettua uuden koulupiiriä kunnanhallitus lähetti piirustukset kouluhallituksen vahvistettavaksi 4.5.1954 ja normaalihinnan määrittelymiseksi samalla anottiin koulun rakentamiseen 50 % suuruista valtionavustusta ja kiirehdyttiin rakennuslupaa. Samassa kokouksessa anottiin lisäavustusta ja lainaa loppurahoitukseen.

Kouluhallitus vahvistikin piirustukset vielä kesän aikana ja kun rakennuslupakin oli saatu, käsiteltiin koulurakennusten urakkatarjoukset kunnanvaltuustossa 16.12.1954. Kaksipäiväisessä kunnanvaltuuston maratonkokouksessa äänestettiin aluksi rakennetaanko Verkkojoen ja samaan aikaan rakennettavan Rumon koulurakennukset kunnan omana työnä vai annetaanko urakalla. Äänin 17-5 päätettiin työt antaa urakalla tehtäväksi.

Rakennuslautakunnan ja kunnanhallituksen esityksen mukaisesti päätettiin Verkkojoen koulun rakentaminen antaa urakoitsija Martti Hänniselle Miehikkälästä hintaan 19,350 miljoonaa markkaa. Koulun tilavuus 2764 kuutiometriä ja talousrakennuksen 330 kuutiometriä. Urakkatarjouksen oli jättänyt seitsemän rakennusliikettä.

Koulurakennukset valmistuivat vuoden 1955 aikana ja vastaanottokatselmus pidettiin 23.1.1956.

Rakennustilien mukaan hanke tuli maksamaan 20.981.470 mk. Summaan

sisältyy piirustukset ja lisätyönä rakennettu kaivo. Lisäksi tontti maksoi 175.000 mk.

Mainittakoon, että Rakennusliike Hänninen anoi kunnalta yhden miljoonan markan lisämäärärahaa

Verkkojoen ja Rumon koulujen rakentamiseen perustellen anomustaan sillä, että rakennuskustannukset

nousivat poikkeuksellisen ankaran talven, rautatielakon ja pitkän huoltomatkan ja tottumattoman työvoiman

johdosta niin, että rakennusliikkeelle tuli tappiota 2.167 miljoonaa markkaa. Kunnanvaltuusto totesi, ettei

anomus anna aiheutta toimenpiteisiin.

**Uusi koulu otettiin käyttöön kevätlukukaudella 1956.** Juhlalliset vihkiäiset järjestettiin syksyllä 28.10.1956. Tosin tarkempaa vihkiäisten ohjelmaa ei löytynyt sen enempää koulun johtokunnan kuin kansakoululautakunnan tai kunnanhallituksen pöytäkirjoista.

### **Koulun toiminta**

Verkkojoen koulun toiminnassa on ollut ainoastaan yksi katkos, kun tuhkarokon takia 1-3 luokkien toiminta oli keskeytyksissä 3.-6.12. ja 10.21.12.1955.

Normaalin koulutyön ohella kannatta erikseen mainita vilkas nuorisotyö. Toimintakertomuksien mukaan Evert Piispan johdolla kokoonnuttiin kuorolauluharjoituksiin. Lauri Pyykösen aikana nuorisokerho sai kaksi kertaa peräkkäin ykköspalkinnon 5000 mk ja kunniakirjan raittiusjuhlan järjestämisestä.

Nuorisokerhotoiminta jatkui myös Martti Toivasen ja Paavo Harakan aikana vilkkaana.

Koulu kävi myös retkillä. Retkikohteina ovat olleet Kajaani, Vuokatti, Nurmes, Kuopio, Lieksa ja Hiidenportti. Yhden päivän kestäväillä retkillä on tutustuttu alueen nähtävyyksiin ja vierailtu museoissa ja teollisuuslaitoksissa.

Koulukirjaston lainaustoiminta alkoi lv 1955-56, jolloin lainakirjoja hankittiin 39 kpl ja lainauksia tehtiin 20 lainaajan toimesta 141. Kirjojen määrä kasvoi vuosien mittaan. Lukuvuonna 1958-59 lainakirjoja oli jo 167 kpl ja lainausten määrä 540.

Vuonna 1964 perustettiin koululle kirjastolautakunnan alaisena toimiva Verkkojoen sivukirjasto, jolloin koulun 237 lainakirjaa siirtyivät sivukirjastolle. Sivukirjaston hoitajana toimi Helena Moilanen aina sivukirjastojen lakkauttamiseen asti 1970-luvun lopulla.

Valtimolla toimintansa 1955 aloittanut yhteiskoulu sai oppilaita myös Verkkojoelta. Vuonna 1967 siirtyi Verkkojoen koulusta yhteiskouluun peräti 6 oppilasta, vuotta myöhemmin 3 oppilasta, v. 1969 siirtyi 5 oppilasta ja kahtena seuraavana vuonna 2 oppilasta. Keväällä 1972 kävi Verkkojoelta yhteiskoulua 18 oppilasta.

Kansakoulutarkastajat valvoivat koulun toimintaa käymällä silloin tällöin tutustumassa paikan päällä kouluun. Opettajat odottivat pelolla tarkastajan tuloa. Tarkastaja kirjoitti huomionsa pöytäkirjaan. 18 p:nä maaliskuuta 1964 koulussa vierailut kansakoulutarkastaja Jukka Lehtinen kehotti koulun johtokuntaa ryhtymään toimiin leivän ja voin jakelun liittämiseksi ensi tilassa kouluruokailuun. Ne liitettiin kouluruokailuun heti seuraavan lukuvuoden alusta lukien.

## **Koulun johtokunta**

**Valtimon kunnanhallitus valitsi Verkkojoen koulun johtokunnan 17.6.1954.** Ensimmäiseen johtokuntaan tulivat työnjohtaja Teppo Juutinen kokoonkutsujana, emäntä Maire Lipponen, mv. Tuomas Lauronen, tilallinen Eino Kilpeläinen, tilallisen poika Ilmari Härkin ja kirvesmies Kauko Juutinen. Uusi johtokunta kokoontui jo 25.6.1954 ja valitsi puheenjohtajaksi Maire Lipposen, sihteeriksi Teppo Juutisen ja taloudenhoitajaksi Kauko Juutisen. Koulun alettua valintoja täydennettiin: varapuheenjohtajaksi valittiin Ilmari Härkin, sihteeriksi opettaja, varasihteeriksi Teppo Juutinen ja varataloudenhoitajaksi Tuomas Lauronen.

Johtokunta kokoontuikin Maire Lipposen johdolla vuoden 1954 aikana peräti seitsemän kertaa ja teki monia merkittäviä päätöksiä. Koululle valittiin opettajat ja henkilökunta, tarkistettiin koulutilojen vuokrasopimukset ja laadittiin vahtimestarille ohjesäännöt, jotka olivat perusteelliset. Niissä mainitaan mm., että luokkahuoneet on lakaistava kostutetun sahanpurun kanssa joka päivä ja kuurattava vähintään kerran viikossa ja suursiivous tehtävä kaksi kertaa vuodessa joululoman aikana ja keväällä heti koulun päätyttyä. Ruoka valmistettava maukkaaksi ja mahdollisuuksien mukaan monipuoliseksi ja taloudellisesti.

Johtokunta jakoi vuosittain oppilaille koulunkäynnin turvaamiseksi myönnettyjen varojen mukaan jalkine- ja vaatetusavustukset. Esimerkiksi ensimmäisenä toimintavuonna koulun 42:sta oppilaasta peräti 40 sai avustusta: kenkiä 9 paria, puseroita 9 kpl, suojapukuja 5 kpl, housuja 8 kpl, villalankaa 2 kg, flanellikangasta alusvaatteiksi 38 m ja mekkoflanellia 12 metriä. Avustukset säilyivät koko Verkkojoen koulun toiminnan ajan.

Johtokunnan tehtäviin kuului myös lomien myöntäminen. Perunannostolomaa annettiin 1954 syksyllä VI - VII -luokkalaisille viikko ja pienimmille kaksi päivää. Syksyllä 1957 loman nimi muuttui sadonkorjuulomaksi ja pituus isommilla peräti kymmenen päivää.

Johtokunta hyväksyi koululle myös työsuunnitelmat ja talousarviot ja päätti ruokatavarahankinnoista ja monista muista koulun toimintaan liittyvistä asioista, joista tämän esityksen puitteissa ei ole mahdollisuutta mennä esittelemään tarkemmin.

Vuodesta 1955 aina vuoteen 1973, jolloin kansakoulu muuttui peruskouluksi, toimi johtokunnan puheenjohtajana Ilmari Härkin. Myös Teppo Juutinen toimi johtokunnan jäsenenä koko Verkkojoen kansakoulun toiminnan ajan 1954-73.

Edellä mainittujen lisäksi johtokunnan jäseninä ovat olleet ja osallistuneet johtokunnan kokouksiin seuraavat henkilöt: Aarne Tanskanen, Hannes Pulkkinen, Aili Kilpeläinen, Kauko Lipponen, Vilho Kuutti, Eero Hiltunen, Maija Kuutti, Pekka Kuutti, Nikolai Kokkonen, Osmo Häkkinen, Veikko Hynynen, Alvi Suomakari, Aaro Harakka, Vihtori Härkin ja Kaarlo Mustonen.

## **Kouluneuvosto**

Peruskouluun siirtymisen yhteydessä 1.8.1973 koulun johtokunnat lakkautettiin ja tilalle valittiin kouluneuvostot. Verkkojoen koulun ensimmäiseen kouluneuvostoon valittiin Teppo Juutinen, Aaro Harakka, Taavetti Pyykönen, Tuomo Hynynen ja opettajiston edustajana Paavo Harakka. Puheenjohtajaksi valittiin Teppo Juutinen ja varapuheenjohtajaksi Aaro Harakka. Teppo Juutinen toimi puheenjohtajana vielä vuoden 1974. Loppuajan 1975-1982 puheenjohtajana toimi Tuomo Hynynen.

Kouluneuvoston jäseninä ovat olleet edellisten lisäksi Kaarlo Mustonen, Toivo Koukkari, Tauno Lehikoinen, Aulis Harakka, Aimo Karppinen, Maire Lipponen, Veijo (Viljo) Karppinen ja opettajiston toisena edustajana Helena Moilanen.

Kouluneuvostolla ei ollut enää sellaista itsenäistä päätösvaltaa kuin oli johtokunnalla. Tehtävänä oli lähinnä seurata koulun kuntoa ja toimintaa sekä tehdä esityksiä toiminnan kehittämiseksi. Viimeisinä vuosina kokouksia värittivät lausunnot koulun toiminnan jatkumisesta ja sivukirjaston säilymisestä.

## **Opettajat ja henkilökunta**

Tuomo Sairanen, 1954-1955, yhden vuoden

Pirkko Koivunen, 1954-1955, yhden vuoden

Helena Moilanen, 1955-1981, 26 vuotta

Evert Piispa, 1955-1957, 2 vuotta

Lauri Pyykönen, 1957-1965, 8 vuotta, josta viimeisen vuoden virkavapaana sij. Irja Korhonen, 1964-1965, yhden vuoden

Martti Toivanen, 1965-1967, 2 vuotta

Paavo Harakka, 1967-1982, 15 vuotta

Ort. uskonnonopettajina Viktor Härkin ja Maija Kakkinen (1958-1967)

Poikien käsityön opettajana lv 1964-65 Viktor Härkin

Ev.lut. uskonnon opettajana 1981-1982 Irma Kukkonen (Koulu toimi 1-opettajaisena)

Englannin opettajina Marjatta Kontkanen, Pirjo Planting, Ulla Joutsensaari ja Marja-Liisa Korhonen 1974-1982

Lisäksi lyhyempiä viransijaisuuksia, kuten äitiyslomia, sairauksia, kertausharjoituksia jne. ovat hoitaneet useat eri henkilöt.

### **Henkilökunta:**

Eeva Kilpeläinen keittäjä-vahtimestari, 1954

Aili Kilpeläinen keittäjä-vahtimestari, 1954-1955

Viktor Härkin talonmies, 1956-1967

Mirja Härkin keittäjä-siivooja, 1956-1967

Lauri Moilanen talonmies, 1967-1981

Anna-Liisa Harakka keittäjä-siivooja, 1967-1981

Anna-Liisa Harakka keittäjä-siivooja-talonmies, 1981-1982

### **Sivutoimisia:**

Kauko Juutinen taloudenhoitaja, 1954-1955

Teppo Juutinen taloudenhoitaja, 1956-1973

## Verkkojoen koulun 28 vuotta 1954-1982

7 (7)

Lukuvuosi	Oppilaat	poikia	tyttöjä	1.lk	2.lk	3.lk	4.lk	5.lk	6.lk	7.lk	8.lk
1954-55	42	17	25	Luokkien oppilasmäärät eivät ole tiedossa.							
1955-56	46	17	29	5	12	10	5	6	2	6	-
1956-57	58	26	32	9	5	13	11	5	6	1	8
1957-58	51	25	26	5	9	6	14	8	4	4	2
1958-59	55	30	25	14	4	7	5	11	6	4	4
1959-60	58	29	29	10	15	5	7	6	10	5	jatko-
1960-61	55	26	29	9	9	14	5	5	5	8	koulu
1961-62	51	26	25	11	10	7	12	4	3	4	V:lla
1962-63	52	28	24	11	11	7	6	11	3	3	
1963-64	52	28	24	6	12	9	7	6	9	3	
1964-65	60	30	30	11	7	11	9	7	6	9	
1965-66	55	29	26	7	11	7	11	9	6	4	
1966-67	52	29	23	4	7	11	7	11	6	6	
1967-68	47	22	25	6	4	7	10	5	9	6	
1968-69	41	21	20	5	6	4	7	7	5	7	
1969-70	34	17	17	8	4	6	4	5	4	3	
1970-71	33	19	14	4	7	4	6	3	5	4	
1971-72	26	16	10	4	5	7	4	4	2	kansalais-	
1972-73	26	18	8	4	5	4	7	3	3	koulu	
1973-74	24	17	7	2	4	5	3	7	3	yläaste	
1974-75	23	18	5	1	2	4	6	3	7		
1975-76	19	13	6	3	2	2	4	5	3		
1976-77	19	11	8	3	3	2	2	4	5		
1977-78	14	9	5	1	3	3	1	2	4		
1978-79	10	6	4	1	0	3	3	1	2		
1979-80	8	3	5	0	1	0	3	4	0		
1980-81	8	3	5	0	0	1	0	3	4		
1981-82	1-op.	5	3	2	1	0	0	1	0	3	

Ensimmäinen lukuvuosi alkoi 28.8.1954 kahdessa talossa: 1-3 lk:t Eino Kilpeläisen Tammikankaan ja 4-7 lk:t Teppo Juutisen Surmakosken talossa.

Uusi koulurakennus otettiin käyttöön tammikuussa 1956 ja vihkiäisjuhla pidettiin 28.10.56.

Verkkojoen koulu toimi kansakouluna 1954-1973 ja peruskouluna 1973-1982.

Lukuvuonna 1971-72 siirryttiin 5-päiväiseen työviikkoon.

Englannin opetus alkoi lv 1974-75.

Kaikkiaan 159 lasta aloitti koulunkäynnin 1. luokalla Verkkojoen koulussa. Koulua on käynyt yhteensä hieman yli 200 oppilasta. Pojat ovat olleet enemmistönä 16 lukuvuonna ja tytöt yhdeksänä. Yhtä monta tyttöä ja poikaa kolmena vuonna.